KRALJEVAČKI OKTOBARSKI SVEČANI DANI

Šest makedonskih grafičara
Шест македонски графичари

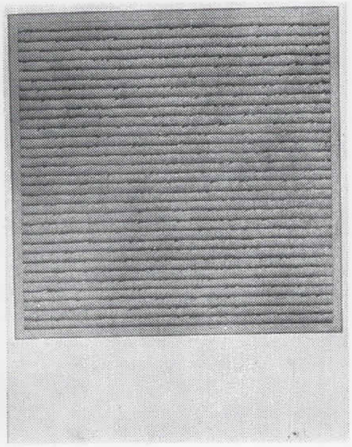
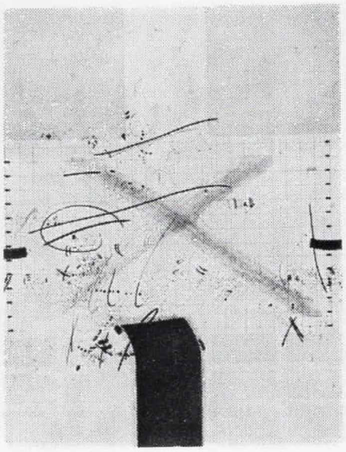
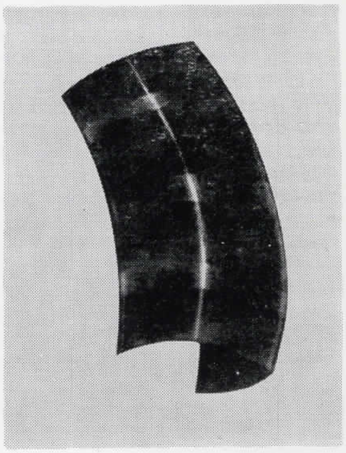
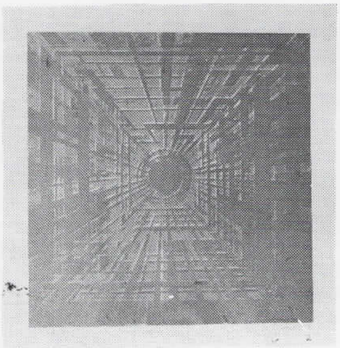
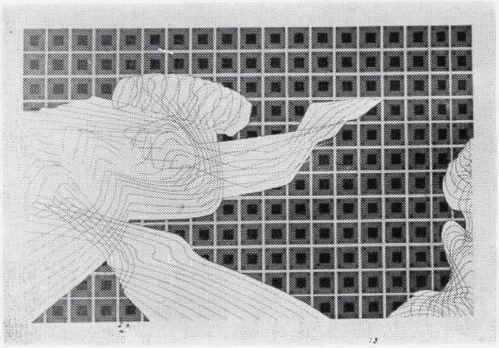

NARODNI MUZEJ — KRALJEVO
oktobar 1990

И покрај тоа што основите на современата македонска графика се јавуваат дури во педесеттите години (со основањето на графичкиот отсек 1948. при Школото за применета уметност во Скопје), кога почнува и нешто поорганизиран интерес за овој вид ликовен израз, севкупниот досегашен развој на оваа дисциплина во Македонија и значајните резултати постигнати во овој домен ,посебно во поновиот период, дадоа голем придонес во профилацијата на графичката физиономија и во југословенските простори. Во 1974 година почнува континуирана презентација на годишните графички изложби на ДЛУМ, додека основањето на Музејот на современата уметност во Скопје 1964 година донесе нови предизвици со изложбите од странство, како и со оформување на графичкиот фонд. Веќе 1971 година се отпечатени и графичките мапи на Петар Хаџи Бошков и Ордан Петлевски. Следат и Југословенското графичко триенале во Битола, како и настапите на македонските грфичари во Белград, Суботица, Фиренца, САД .... Сите овие настапи условија да се отворат нови и поширoки простори за ликовниот, графичкиот дијалог. Во таа насока дејствуваат уметниците школувани на академиите во Белград, Загреб и Љубљана, што ја носат атмосферата околу Карановиќ, Велчковиќ, Ќелиќ, Дебењак, Петлевски и др. Од овие академии излегуваат Томислав Крмов, Драган Биков, како и Душан Перчинков, потоа Димитар Малиданов, Костадин Танчев-Динка, Билјана Унковска, Димче Николов, Тодорче Атанасов, Боге Димовски и Зоран Јакимовски, додека по завршувањето на Високата национална школа во Париз 1972 им се приклучува и Виолета Чауле. Душан Перчинков, целосно и се посветува на графиката веќе по својата самостојна изложба во Скопје, 1974 година. Во сито-печатот, во поранешните дела креира едноставен геометризиран пејзаж со внесување на поконкретни елементи од природата, а постапно, конечно преминува на стилизација и строга редукција на геометризираните површини чии што однос е егзактно одреден и проступиран. Интересот за фигуративното и асоцијативното што е карактеристика на голем број македонски графичари, се јавува и во инвентивните композиции на Симон Шемов, кој што со својот истражувачки дух секогаш бил ориентиран кон играта и експериментот, користејќи ги изразните можности и на другите медиуми. Додека во поранешните дела го користи искуството од поп-артот (во сито-печатот), подоцна внесува, во една послободна форма, стилизирани секвенци од секојдневието, базирани врз реминисценциите на детските игри како носталгични сеќавања од младоста.

Меѓу авторите што целосно му се посветуваат на графичкиот израз со специфична лексика и индивидуален ракопис и во исто време ја контурираат физиономијата на современата македонска графика и нејзиниот пласман и афирмација се и Димитар Малиданов, Виолета Чауле, Димче Николов и Зоран Јакимовски.

Школуван на Љубљанската академија за ликовни уметности, Димитар Малиданов, автор со исклучителна графичка култура и мисла, во почетокот е ориентиран кон литографијата со извонредни тонски ефекти, додека подоцна се обидува и во другите графички техники: *Vernis mou*, бакропис, акватинта, сува игла, комбинирана техника што отвораат и други можности и перспективи. Реминисценциите на минатото, компонентите од сакралната архитектура, воопшто од нашата стара култура, постапно ги прочистува и се свртува кон созвучјето на секојдневието, сведувајќи го до една знаковно-симболична форма.

Од апстракцијата со која се доловени имагинарните простори, Виолета Чауле својата мисла ја насочува кон минуциозно профилирање на конкретните елементи од животот и природата, предадени во емотивно-симболична форма, за да повторно ја следи импресивната игра на лексиката на апстрактнотс.

Димче Николов, во бакропис и акватинта го иницира своето видување на светот, кој што го разбира како суптилен однос на светло-темното и на геометризираните форми, на кристално чисти композиции, каде што, како акцент, внесува меки премини, што го оплеменуваат и збогатуваат дијалогот на црно-белото, заедно со лиричноста на ли-

Упркос чињеници да су се основе савремене македонске графике посатвиле тек педесетих година, (оснивање графичког отсека 1948. при Школи за примењену уметност у Скопју), када почиње нешто организованији интерес за овај ликовни израз, целокупни досадашњи развој ове дисциплине у Македонији и значајнији резултати постигнути у овом домену, посебно у новијем периоду, несумњиво су дали свој допринос профилацији графичке физиономије и у Југословенском простору. Године 1974 почиње континуирана презенатција годишњих графичких изложби ДЛУМ-а, док је оснивање Музеја савремене уметности у Скопју 1964 године, са изложбама из иностранства, као и са формирањем графичког фонда, донело нове изазове. Већ 1971 године, одштампане су и графичке мапе Петра Хаџи Бошкова и Јордана Петлевског. Следе Југословенско графичко тријенале у Битољу, као и наступи македонских графичара у Београду, Суботици, Фиренци, САД... Сви ови догађаји условљавају отварање нових и ширих простора за ликовни и графички дијалог. У том правцу делују уметници школовани на академијама у Београду, Загребу и Љубљани, који преносе атмосферу створену око Карановића, Величковића, Ђелића, Дебењака, Петлевског и др. Из ових академија излазе Томислав Крмов, Драган Биков и Душан Перчинков, затим Димитар Малиданов, Костадин Танчев Динка, Биљана Унковска, Димче Николов, Тодорче Атанасов, Боге Димовски и Зоран Јакимовски, а по завршетку Високе националне школе у Паризу 1972, придружује им се и Виолета Чауле.

Душан Перчинков се исцело посвећује графици већ после своје самосталне изложбе у Скопју 1974 године. У ситоштампи, у ранијим делима, креира једноставан геометризиран пејзаж, са уношењем конкретнијих елемената из природе, а постепно, коначно прелази на стилизацију и строгу редукцију геометризиране површине чији је однос егзактно одређен и простудиран.

Интерес за фигуративно и асоцијативно, што је карактеристика већег броја македонских графичара, јавља се и у инвентивним композицијама Симона Семова, који је својим истраживачким духом увек био оријентисан ка игри и експерименту, користећи изражајне могућности и других медијума. Док у ранијим делима користи искуства поп-арта (у сито-штампи), касније уноси, у слободнијој форми, ситлизоване секвенце из свакодневице базиране на реминисценцијама дечје игре као носталгично сећање на младост.

Међу ауторима који су се целосно посветили графичком изразу са специфичном лексиком и индивидуалним рукописом и који у исто време контурирају физиономију савремене македонске графике и њен пласман и афирмацију, су и Димитар Малиданов, Виолета Чауле, Димче Николов и Зоран Јакимовски.

Школован на Љубљанској академији за ликовну уметност, Димитар Малиданов, аутор изузетне графичке културе, у почетку је оријентисан на литографију са изванредним тонским ефектима, док се касније опроба и у другим графичким техникама: *vernis mou*, бакропис, акватинта, сува игла, комбинована техника, што отвара нове перспективе. Реминисценције на прошлост, компоненте сакралне архитектуре, уопште наше старе културе, поступно пречишћава и окреће се ка савзвучју свакодневнице сводећи га на знаковно-симболичну форму.

Од апстракције којом су дочарани имагинарни простори, Виолеат Чауле своју мисао усредсређује на минуциозно профилирање конкретних елемената из живота и природе, транспонованих у емотивно-симболичну форму, да би се поново вратила импресивној игри лексике апстрактног.

Димче Николов, у бакропису и акватинти иницира своје виђење света, који схвата као однос светло-тамног и геометризованих форми, кристално чистих композиција где као акценат уноси меке прелазе који оплемењују и обогаћују дијалог црно-белог, заједно са лиричношћу линеарне калиграфије. Ови строго прорачунати композицијски односи и елементи уствари садрже једну такву знаковност која означава хуману компоненту оплемењивања хладног и отуђеног света техницистичке ере.

неарната калиграфија. Овие строго прорачунати композициски односи и елементи, всушност содржат една таква знаковност што ја означува хуманата компонента на оплеменување на студениот и отуѓениот свет на техницистичката ера.
Лексиката на Зоран Јакимовски е блиска на онаа на Димче Николов по редуцираноста на композициските елементи и по апстракно-тсоцијативниот однос, предаден во црно-бел дијалог. Кај Јакимовски станува збор за односот на светло-темното, а пред сè, за светлоста што ја обликува формата во наједноставни геометриски облици и со педантна обработка на „звукот" на металните обриси како симбол на времето.
За ралзика од поранешниот период кога во ракописите на македонските графичари често се препознаваше влијание на одделни силни личности од одредени средини во кои се школуваа (главно Белград, Загреб, Љубљана), со отворањето на графичкиот отсек на Факултетот за ликовни уметности во Скопје, се појавува една талентирана генерација на автентични млади автори, ослободени од сите стеги, канони и безрезервни влијанија. Нивната мисла, како и ликовната транскрипција упатена е на автохтоно, автентично и бескомпромисно органи ирање на графичкиот жиовт на „сликата", отварајќи им пат на оние и онакви форми кои со суптилна, едноставна а воедно и сугестивна внатрешна содржина и нејзините надворешни реплики, го подразбираат универзалното преку автохтоното.

Викторија Васева Димеска

ЗОРАН ЈАКИМОВСКИ

Роден 1953. во Куманово. Дипломирал на Академијата за ликовни уметности во Белград 1978, во калсата на проф. Бошко Карановиќ. Постдипломски студии завршил на истата Академија 1982 во класата на проф. Марко Крсмановиќ. Член е на Белградскиот круг од 1977, на ДЛУМ од 1981 и на Светскиот графички конзилиум (Сан Франциско) од 1984.
Доцент на Факултетот за ликовни уметности во Скопје.
Адреса: Трст бр. 4, Куманово

1. ВИВИСЕКЦИЈА, 1982
   мезотинта, Е. А., 40 x 21,5
2. ИСЧЕКУВАЊЕ, 1982
   акватинта и мезотинта, 2/12, 48 x 42
3. ФОРМА V, 1986
   мезотинта, 3/20, 49 x 59,5
4. ЧЕЛИЧЕН ЛИСТ, 1981
   мезотинта, А. О., 39 x 18,5

ДИМИТАР МАЛИДАНОВ

Роден 1946. во с. Саракиново (егејски дел на Македонија). Дипломирал на Академијата за ликовни уметности во Љубљана 1972. Постдипломски студии завршил на истата Академија 1975. Член на ДЛУМ од 1972.
Доцент на Факултетот за ликовни уметности во Скопје.
Адреса: Бул. Јане Сандански бр. 86/5—9, Скопје

5. ЈАБОЛКО, 1979
   комбинирана техника во боја, 2/6, 32 x 25
6. ПОСЛЕДНОТО ЈАБОЛКО, 1979
   акватинта во боја, А. О., 49 x 35
7. ТРЕВА, 1980
   дрворез во боја, А. О., 56,2 x 52
8. ОЏАК, 1980
   акватинта во боја, 1/6, 49,2 x 35,7
9. ТРИ, 1980
   акватинта и мезотинта во боја, А. О., 61 x 49
10. ПУПКА, 1985
   vernis mou во боја, А. О., 49 x 61

ДИДИМЧЕ НИКОЛОВ

Роден во Битола 1953. Академија за ликовни уметности (1978) и постдипломски студии оддел за графика, 1980), завршил во Љубљана кај проф. Богдан Борчич.
Доцент на Факултетот за ликовни уметности во Скопје.
Адреса: Вељко Влаховиќ 20/22, Скопје.

Лексика Зорана Јакимовског блиска је оној Димчета Николова и то по редуцираности композицијских елемената и по апстрактно-асоцијативном односу реализованом у црно-белом дијалогу. Реч је о односу светло-тамног, а пресвега о светлости која обликује форму у најједноставније геометриске облике са педантно обрађеним „звуком" металних обриса као симбола времена.
За разлику од ранијих периода, када се у рукописима македонских графичара често препознавао утицај појединих снажних личности одређених средина у којима су се школовали (углавном Београд, Загреб, Љубљана), отварањем графичког отсека на Факултету ликовних уметности у Скопју, појављује се једна талентована генерација аутентичних младих аутора, ослобођена стега, оквира и безрезервних узора. Њихова је мисао, као и ликовна трансакција, упућена аутохтоном, аутентичном и бескомпромисном организовању графичког живота „слике", отварајући пут ка оним и онаквим облицима и формама које суптилним, једноставним и уједно сугестивним унутрашњим садржајем и њиховим спољашњим репликама, подразумевају универзално преко аутохтоног.

Викторија Васева Димеска

ЗОРАН ЈАКИМОВСКИ

Рођен 1953. у Куманову. Дипломирао на Академији ликовних уметности у Београду 1978, у класи проф. Бошка Карановића. Постдипломске студије завршио на истој академији 1982 у класи проф. Марка Крсмановића. Члан је Београдског круга од 1977, ДЛУМ-а од 1981 и Светског графичког конзилијума (Сан Франциско) од 1984.
Доцент на Факултету ликовних уметности у Скопју.
Адреса: Трст бр. 4, Куманово

1. ВИВИСЕКЦИЈА, 1982
   мезотинта, Е. А., 40 x 21,5
2. ИШЧЕКИВАЊЕ, 1982
   акватинта и мезотинта, 2/12, 48 x 42
3. ФОРМА V, 1976
   мезотинта, 3/20, 49 x 59,5
4. ЧЕЛИЧНИ ЛИСТ, 1981
   мезотинта, А. О., 39 x 18,5

ДИМИТАР МАЛИДАНОВ

Рођен 1946. у с. Саракинову (егејски део Македоније). Дипломирао на Академији ликовних уметности у Љубљани 1972. Постдипломске студије завршио на истој Академији 1975. Члан је ДЛУМ-а од 1972.
Доцент на Факултету ликовних уметности у Скопју.
Адреса: Бул. Јане Сандански бр. 86/5—9, Скопје

5. ЈАБУКА, 1979
   комбинована техника у боји, 2/6, 32 x 25
6. ПОСЛЕДЊА ЈАБУКА, 1979
   акватинта у боји, А. О., 49 x 35
7. ТРАВА, 1980
   дрворез у боји, А. О., 56 x 52
8. ОЏАК, 1980
   акватинта у боји, 1/6, 49,2 x 35,7
9. ТРИ, 1980
   акватинта и мезотинта у боји, А. О., 61 x 49
10. ПУПОЉАК, 1985
   vernis mou у боји, А. О., 49 x 61

ДИМЧЕ НИКОЛОВ

Рођен 1953, у Битољу. Академија ликовних уметности (1978) и постдипломске студије (отсек за графику 1980), завршио у Љубљани код проф. Богдана Борчича.
Доцент на Факултету ликовних уметности у Скопју.
Адреса: бул. Јане Сандански бр. , Скопје

11. ПРЕДЕО 14, 1979
   бакропис и акватинта, 2/10, 64,6 x 49
12. ПРЕДЕО 30, 1980
   бакропис и акватинта, 7/10, 31, 2 x 64,5
13. ПРЕДЕО 22, 1980
   бакропис и акватинта, 3/10, 31,2 x 64,5
14. ПРЕДЕО 31, 1979
   бакропис и акватинта, 4/10, 41 x 74

11. ПРЕДЕЛ 14, 1979
бакропис и акватинта, 2/10, 64,6 x 49
12. ПРЕДЕЛ 30, 1980
бакропис и акватинта, 7/10, 64,6 x 49
13. ПРЕДЕЛ 22, 1980
бакропис и акватинта, 3/10, 31,2 x 64,5
14. ПРЕДЕЛ 31, 1979
бакропис и акватинта, 4/10, 41 x 74

ДУШАН ПЕРЧИНКОВ
Роден 1939. во Скопје. Дипломирал на Академијата за ликовни уметности во Белград 1963. Постдипломски студии завршил на истата Академија 1966. Член на ДЛУМ од 1966. Редовен професор на Факултетот за ликовни уметности во Скопје.
Адреса: Бул. Партизански одреди бр. 101/I-9, Скопје.
15. РОМАНТИЧЕН ПРЕДЕЛ Ц-III, 1979
сито печат во боја, А. О., 50 x 70
16. ПРЕДЕЛ НА ТРВАТА V, 1982
сито-печат во боја, 10/15, 70 x 50
17. ПРЕДЕЛ НА ТРЕВАТА I, 1982
сито-печат во боја, 5/15, 39 x 39
18. ПРЕДЕЛ НА ТРЕВАТА VII, 1983
сито-печат во боја, 17/24, 56 x 39
19. ПРЕДЕЛ НА ТРЕВАТА VIII, 1983
сито-печат во боја, 19/25, 56 x 39
20. ПРЕДЕЛ НА ТРЕВАТА IX, 1984
сито-печат во боја, 7/25, 70 x 50

ВИОЛЕТА ЧАУЛЕ
Родена 1947. во Скопје. Дипломирала на Високата национална школа за декоративна уметност во Париз 1972. Член на ДЛУМ од 1976.
Адреса: Коле Неделковски бр. 74, Скопје
21. МОТИВ ЗА РАДОСТ, 1978
сито-печат, Е. А., 42,5 x 49
22. ИГРА НА ЖИВОТОТ, 1985
литографија, Е. А., 35 x 35
23. ПРЕПОРОД, 1979
сито-печат во боја, 1/10, 46,5 x 45
24. ГРАДОТ НА СВЕТЛИНАТА, 1988
сито-печат во боја, А. О, 44,5 x 45

СИМОН ШЕМОВ
Роден 1941. во Кавадарци. Дипломирал на Академијата за ликовни уметности во Белград 1964. Член на ДЛУМ од 1964. Вонреден професор на Факултетот за ликовни уметности во Скопје.
Адреса: Бул. Партизански одреди 101/10, Скопје
25. ДЕТЕ ГЛЕДА ВО ЅВЕЗДИ, 1980
сито-печат во боја 1/1, 70 x 50
26. БРКАНИЦА, 1978/79
сито-печат во боја, 18/29, 50 x 70
27. ПРВА СТРАВА ОД ИГРАЊЕ XXXIV, 1984
сито-печат во боја, 1/1, 70 x 50
28. ПОСМАТРАЊЕ НА ЅВЕЗДИ 1, 1979
сито-печат во боја, 4/4, 70 x 50
29. ЛОКУФ I, 1987
сериграфија во боја, 1/1, 39,5 x 55

димензиите на графичкиот отисок се дадени во сантиметр
димензије графичког отиска су дате у сантиметрима

ДУШАН ПЕРЧИНКОВ
Рођен 1939. у Скопју. Дипломирао на Академији ликовних уметности у Београду 1963. Постдипломске студије завршио на истој Академији 1966. Члан је ДЛУМ-а од 1966. Редован професор на Факултету ликовних уметности у Скопју.
Адреса: бул. Партизански одреди бр. 101/I-9, Скопје
15. РОМАНТИЧАН ПРЕДЕО Ц-III, 1979
ситоштампа у боји, А. О., 50 x 70
16. ПРЕДЕО ТРАВЕ V, 1982
ситоштампа у боји, 10/15, 70 x 50
17. ПРЕДЕО ТРАВЕ I, 1982
ситоштампа у боји, 5/15, 39 x 39
18. ПРЕДЕО ТРАВЕ VII, 1983
ситоштампа у боји, 17/24, 56 x 39
19. ПРЕДЕО ТРАВЕ VIII, 1983
ситоштампа у боји, 19/25, 56 x 39
20. ПРЕДЕО ТРАВЕ IX, 1984
ситоштампа у боји, 7/25, 70 x 50

ВИОЛЕТА ЧАУЛЕ
Рођена 1974 у Скопју. Дипломирала на Високој националној школи за декоративну уметност у Паризу 1972. Члан ДЛУМ-а д 1976.
Адреса: Коле Неделковски бр. 74, Скопје
21. МОТИВ ЗА РАДОСТ, 1978
ситоштампа, Е. А., 42, 5 x 49
22. ИГРА ЖИВОТА, 1985
литографија, Е. А., 35 x 35
23. ПРЕПОРОД, 1979
ситоштампа у боји, 1/10, 46,5 x 45
24. ГРАД СВЕТЛОСТИ, 1988
ситоштампа у боји, Е. А., 44,5 x 45

СИМОН ШЕМОВ
Рођен 1941. у Кавадарцима. Дипломирао на Академији ликовних уметности у Београду 1964. Чалн ДЛУМ-а од 1964. Ванредан професор на Факултету ликовних уметности у Скопју.
Адреса: бул. Партизански одреди 101/10
25. ДЕТЕ ГЛЕДА У ЗВЕЗДЕ, 1980
ситоштампа у боји, 1/, 70 x 50
26. ШУГЕ, 1978/79
ситоштампа у боји, 18/29, 50 x 70
27. ПРВИ СТРАХ ОД ИГРАЊА XXXIV, 1984
ситоштампа у боји, 1/1, 70 x 50
28. ПОСМАТРАЊЕ ЗВЕЗДА 1, 1979
ситоштампа у боји, 4/4, 70 x 50
29. ЛОКУФ I, 1987
сериграфија у боји, 1/1, 39,5 x 55

организатори:
музеј на современата уметност — скопје
народни музеј — краљево
издавач:
музеј на современата уметност — скопје
за издавача:
слободанка парлић баришић
предговор, каталог и организација изложбе:
викторија васев димеска
ликовно обликовање:
стефан георгиевски
штампа:
г. з. гоце делчев, скопје
тираж:
300